

بسط مفهوم دانش‌پژوهی: دانش‌پژوهی آموزشی و کاربرد آن در ایران

محمد جلیلی^{*}، عظیم میرزازاده، علی جعفریان

چکیده

یکی از مفاهیمی که در دو دهه اخیر وارد عرصه‌های دانشگاهی شده، مفهوم دانش‌پژوهی (Scholarship) و بویژه، دانش‌پژوهی آموزشی است. با گنجانیدن این مفهوم در ماده یک آیین‌نامه ارتقای مرتبه اعضای هیأت علمی و در نظر گرفتن آن به عنوان یکی از اجزای ضروری برای پیشرفت و ارتقای آکادمیک، توجه به این مسأله وارد مرحله جدیدی شده است. این نوشته کوتاه می‌کوشد تا با بیان پیشینه و اصول حاکم بر این دیدگاه نسبتاً تازه، زمینه‌آشنایی خوانندگان را با مفهوم دانش‌پژوهی، بویژه دانش‌پژوهی آموزشی، و چگونگی ارزیابی آن فراهم آورد. در این مبحث همچنین اشاره کوتاهی به زیرساخت‌های مورد نیاز برای اشاعه فعالیت‌های دانش‌پژوهی در حوزه آموزش و نیز چالش‌های پیش روی این امر خواهد شد.

واژه‌های کلیدی: دانش‌پژوهی، آموزش، مفهوم، ارتقای آکادمیک، هیأت علمی.

مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی / تابستان ۱۳۸۸؛ ۹(۲): ۱۶۷ تا ۱۸۰.

مقدمه

در طول زمان، کانون توجه محیط‌های آکادمیک، دچار تغییرات و تحولاتی شده است. بر اساس مطالعات ارنست بویور (Ernest L. Boyer) اولین دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی در ایالات متحده با هدف آموزش و تربیت مدیران آینده تأسیس شدند. بطور مشخص، هدف این مؤسسات ارتقای یادگیری و تربیت دانشجویان جوانی بود که باید باعث گسترش تمدن دنیای قدیم شوند (۱). در

قرن نوزدهم، با تغییراتی که در آن کشور ایجاد شد، تأکید بر آموزش فنون و کشاورزی به کانون تمرکز دانشگاه‌ها تبدیل گردید. در سال ۱۸۶۲ لایحه‌ای به تصویب رسید که بر اساس آن، دولت فدرال از مؤسساتی که به امر آموزش هنر و مهارت‌های مورد نیاز در صنعت و کشاورزی می‌پرداختند، حمایت می‌کرد و زمین در اختیار آنها قرار می‌داد. این رویکرد سبب توجه و تأکید بر نقش محیط‌های آکادمیک در ارائه خدمات به جامعه و بسترسازی برای نیازهای رو به رشد جامعه در زمینه کشاورزی و صنعت گردید (۱). در همان سده، دانشگاه‌های کشورهای اروپایی از جمله آلمان، بطور گسترده‌ای به امر پژوهش می‌پرداختند و دانشمندان آمریکایی که در آلمان تحصیل کرده بودند، به تدریج این دیدگاه را وارد آن کشور نمودند. بدین ترتیب، برخی از دانشگاه‌های آمریکایی نیز، از جمله دانشگاه جانز هاپکینز (Johns

^{*} آدرس مکاتبه: دکتر محمد جلیلی (استادیار)، گروه طب اورژانس، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تهران، بیمارستان امام خمینی (ره)، بلوار کشاورز، تهران. mjalili@tums.ac.ir

دکتر عظیم میرزازاده، استادیار گروه بیماری‌های داخلی (mirzazad@tums.ac.ir)؛ و دکتر علی جعفریان، دانشیار گروه جراحی (jafarian@tums.ac.ir) دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

این مقاله در تاریخ ۸۷/۱۲/۲۶ به دفتر مجله رسیده، در تاریخ ۸۸/۴/۲۰ اصلاح شده و در تاریخ ۸۸/۴/۲۷ پذیرش گردیده است.